

Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde

— TEVENS ORGAAN VAN DE NEDERLANDSCHE —
MAATSCHAPPIJ TOT BEVORD. DER GENEESKUNST.

-- Jaargang 1913. -- **Weekblad.** Tweede Helft, No. 16.

Zaterdag 18 October.

INHOUD: G. VAN RIJNBEEK, Artsen-monopolie en kwakzalvers-vrijdom. I. bl. 1347. - H. A. LAAN, Wanneer heeft men bij de kinderverlamming een arthrodesse noodig? (*Met een plaat*). bl. 1353. - G. C. NIJHOFF, De beteekenis van het overtollige sperma voor de vrucht. bl. 1373. - **Casuïstische mededeelingen**: P. J. MINK, Een recidiveerende choanaal-randpolyp. bl. 1381. - **Referaten**: CHAUFFARD, Geneeskundige prognose. bl. 1384. - BROWN, Huidreactie bij lues. bl. 1386. - F. KLOPSTOCK, Dierproeven omtrent tuberculine-behandeling. bl. 1387. - NOLL, Vetkorrels in spiercellen. bl. 1388. - H. KLEIN, De waarde der tuberculine-diagnostiek bij ongevallen. bl. 1389. - **Overzicht van weekbladen**. bl. 1390. - **Boekaankondigingen**: OTTO FISCHER, Medizinische Physik. bl. 1398. - OTTO DORNBLÜTH, Diätetisches Kochbuch. bl. 1400. - L. DEL BAERE, e.a., Tien jaren praktijk der ongevallenwet 1901. bl. 1401. - **Feuilleton**: E. P. SNIJDERS en G. F. GAARENSTROOM, Indrukken uit de Londsche ziekenhuizen. bl. 1403. - **Beroepsbelangen**. bl. 1409. - **Ingezonden**: J. BOERSMA, Wat is het zoogenaamde yoghurt-plantje? bl. 1411. - R. FEENSTRA, De geneesmiddelenverzorging ten plattenlande. bl. 1412. - DJ. P. TEENSTRA, Aanteekeningen over patiënten. bl. 1413. - **Berichten**: Wetten, besluiten enz. bl. 1413. - Buitenland. bl. 1417. - Binnenland. bl. 1419. - Personalia. bl. 1421. - **Vereenigingsverslagen**: Nederlandsche vereeniging voor tropische geneeskunde. bl. 1423. - Genootschap ter bevordering van Natuur-, Genees- en Heelkunde te Amsterdam. Biologische sectie. bl. 1439 en bl. 1440.

Amsterdam, 13 October 1913.

ARTSEN-MONOPOLIE EN KWAKZALVERS-VRIJDOM.

In den aanhef van de belangwekkende rede uitgesproken door prof. mr. I. H. HYMANS bij de aanvaarding van het hoogleeraarsambt aan de universiteit van Amsterdam, vindt men de volgende veelzeggende woorden: „Het is alsof de jurist bestemd is steeds achteraan te komen. De vorderingen der andere wetenschappen komen hem het laatst ten goede: voor zooverre hij met de resultaten dier wetenschappen rekening houdt, zijn het gemeenlijk die, welke reeds lang als dwalingen zijn ingezien of althans niet meer als onomstootelijke waarheden worden verkondigd¹⁾”. Als het ware om deze woorden op uitnemende wijze te logenstraffen, hebben, naar de dagbladen vermelden, drie rechtsgeleerde heeren, van de zuiverste soort: een oud-staatsman, een toekomstig politicus, en een rechter, zich vereenigd, om van de wijze waarop juristen met de vorderingen der andere wetenschappen rekening houden, te getuigen. Zij hebben

¹⁾ I. H. HIJMANS, Het recht der werkelijkheid. Haarlem, Erven F. BOHN. 1910.

rondom zich geschouwd, met het voornemen, misstanden te verhelpen, onrecht te bekampen, onverstand te verlichten en zie! zij hebben in de bestrijding van het kwakzalverdom aanschouwd een „ergerlijk feit”. Dies hebben zij een verzoekschrift gericht tot regeering en volksvertegenwoordiging, met het doel wijziging te verkrijgen in de wetgeving op de uitoefening der geneeskunst. Hoewel het mij moeilijk valt dit geschrift ernstig op te vatten, wil ik er toch iets over schrijven.

Ik zal dat doen door enkele punten van dat verzoekschrift, en sommige vraagstukken waar door de drie heeren aan geraakt is geworden, in afzonderlijke stukjes nader te ontleden.

1. *De allemans-kunst.*

De allemans-kunst is natuurlijk de geneeskunst. Voor alle andere kunsten, vakken, beroepen en functies in de maatschappij geldt, naar het algemeene oordeel, dat alleen zij die verschillende kunsten kunnen beheerschen, die vakken en beroepen uitoefenen, die functies behoorlijk vervullen, die de daarvoor noodige en onontbeerlijke opvoeding hebben genoten. Alleen de geneeskunst maakt een uitzondering. Zieken en ziekten genezen Talloos zijn, naar vele leeken meenen, zij die dat kunnen, en beter kunnen dan de gestudeerde artsen: de oude geneeskundige school van Salerno leerde al: se fingit medicum quivis idiota profanus: de stomste leek verbeeldt zich den dokter te kunnen spelen. De jonge arts, die een lange en moeilijke studie achter den rug heeft, en doorzuurdeezemd van natuurwetenschappelijke, positieve kennis en inzichten, zijn werk verricht, kan nauwelijks begrijpen, dat er inderdaad in de twintigste eeuw nog *verstandige*, „beschaafde” menschen kunnen zijn, die boven zijn raad, zijn advies, zouden verkiezen den raad, de hulp van wie niet die studies gemaakt, niet die strenge opvoeding gehad heeft. Welnu, zij hebben ongelijk, leert hun het proza van het verzoekschrift. De drie heeren, toch, „gevoelen zich gedrongen, de meening te doen doordringen”, dat onze wetgeving een onbepert monopolie van den artsenstand medebrengt, welke in de praktijk niet strookt met „tegenwoordige opvattingen en behoeften”. Niet alleen bij analfabeten, maar zelfs bij van hun belang wêlbewuste burgers, verzekeren de drie heeren, bestaat tegenwoordig groote behoefte naar kwakzalvers. En dat de wet nu de kwakzalvers niet vrij toelaat tot de uitoefening van hun beroep, achten de drie heeren niet juist. „Niemand” zoo klagten zij „die niet de academische studies in de geneeskunde heeft volbracht en de staatsexamens voor de uitoefening der geneeskunst afgelegd, mag er zich op toeleggen, anderen tot de genezing van hunne kwalen en gebreken bij te

staan. Omgekeerd worden daardoor ook de zieken en lijdenden zooveel mogelijk gedwongen zich voor genezing uitsluitend tot de zoodanig officieel bevoegden te wenden”.

Nu, wie dit zoo leest, zou, als hij het al niet wist, onwillekeurig denken, dat onze wet in dit opzicht toch nog zoo kwaad niet is: geregelde nauwgezette studie; strenge toetsing der verkregen kennis en kunstvaardigheid door staatsexamens: wering, voor zoover mogelijk, van beunhazen: en last not least, een dwang op de dommen onder de menschen, om bij ziekten liefst en bij voorkeur bij bevoegden hulp te halen.

Maar, wie zoo mocht meenen, dien komt het rechtsgeleerd driemanschap leeren, dat hij het mis heeft. Er bestaan tegenwoordig „opvattingen en behoeften”, die geheel iets anders willen. „Dit zij kortelijk nader betoogd”, klinkt het proza der drie heeren. En zij betoogen dan:

„Het is in theorie onjuist: ¹⁾ 1. te meenen, dat de speciale beroeps-kennis van den medicus afdoende en uitsluitend in de behoefte aan middelen en methoden van genezing voorziet”.

Om daarin afdoende en volledig te voorzien, achten de heeren in het belang der zieken, aanvulling van ons corps met magnetiseurs, hypnotiseurs, gezondheidsbidders, hydrotherapeuten, natuurgeneeskunstenaars, masseurs, enz. enz. gewenscht. Somnambules, piskijkers, sterrewichelaars en bakkers worden niet bij name genoemd. De laatste omissie vooral verbaast mij.

Minder verbaast het mij, dat de heeren zoo verstandig zijn, te verzwijgen, dat hypnose, physico- en hydrotherapie, massage, gebruik maken van allerlei natuurlijke agentien, als bij lichttherapie enz. kortom, een reeks der methoden die ook door kwakzalvers worden aangevend, evengoed te gelegener tijd door artsen worden toegepast, of onder hun contrôle door anderen uitgeoefend. In de methoden toch zit het hem hier voor de drie heeren niet; maar in de personen: ieder die geen analfabeet is, ieder rechtsgeleerde begrijpt, dat een kwakzalver al die methodes met onvergelykelyk veel meer kennis van zaken kan toepassen dan een gestudeerd arts. Want die arts is een officieel bevoegde, en dat is voor sommigen gelijkluidend met dom, beperkt, aanmatigend, kortzichtig, enz.

Voorts achten de drie heeren het in theorie onjuist: „2. te beletten, dat de burger aan zijn ernstig en weloverwogen verlangen om genezing te zoeken, op de wijze die *hij* wenscht, en waarin *hij* vertrouwen heeft, kan voldoen”.

¹⁾ Niet onaardig merkt collega BLES in *Moleschott* VII, n°. 14, bldz. 141, op, dat men uit dit: „in theorie onjuist” allicht concludeeren kan: dat het in de praktijk *wel* juist is.

Heel goed begrijp ik hier de bedoeling der heeren niet.

Meenen zij, dat een ernstig en weloverwogen verlangen om genezen te worden, den leek, van zelf, den besten genezer zal doen vinden, en dat hem dus vrijheid van keuze moet worden gelaten, in zijn eigen lichamelijk belang? Dan merk ik op, dat de ervaring van duizende eerlijke artsen, grijs geworden in de praxis, het tegendeel leert: de meest onbegrijpelijke onwetendheid en onnoozelheid vindt men in dit opzicht bij „burgers” van alle standen.

Of meenen zij alleen, dat den burger vrijheid in de keuze van zijn „genezer” moet gelaten worden, niet in zijn belang, maar om voor hem, in abstracto ¹⁾ een soort van recht tot zelfmoord te vindiceeren? Dan zwijg ik, want ik bemoei mij zoo min mogelijk met dingen zooals rechtsgeleerdheid, waar ik geen verstand van heb.

Ten slotte is het nog in theorie onjuist volgens de drie heeren: „3. te meenen, dat ter bescherming van de burgerij tegen bedrog en van de openbare gezondheid tegen knoeierij, handhaving van het artsen-monopolie het aangewezen middel is:

Roerend juist: het eenige middel is het niet, ook niet het beste. Het beste zou zijn: verlichting en verklaring; uit den weg ruiming van het bij sommige menschen nog heerschende, grenzenlooze, verbijsterende gebrek aan elementair natuurwetenschappelijk inzicht. Mocht dit gebrek eens onverhooperwijze verholpen worden, dan hebben tevens alle rariteiten op medisch- en pseudo-medisch gebied afgedaan. In die richting werkzaam te zijn, acht ik in alle bescheidenheid nuttiger en waardiger, dan den onwetenden naar den mond te praten, en, blinde, zich als leider van blinden op te werpen.

* *
* *

Voor den geneeskundige is een der belangwekkende leeringen, die hij uit het verzoekschrift der drie rechtsgeleerden kan putten, dat, wat ik als titel van deze bespreking koos: voor de leeken is en blijft de geneeskunst een allemanskunst. De malste dingen kunnen over de geneeskunst en de artsen gezegd worden: het vindt toehoorders, die er in vliégen. Géén ander vak of beroep zou zoo iets, als nu dit verzoekschrift, kunnen treffen.

Onderstelt toch eens, dat een driemanschap van eerbare lieden, zich tot het groote publiek wendde, als spreektrumpet van vele

1) „De sterkste reden, die tegen het artsen-monopolie pleit . . . is er een van juridischen aard”, schrijft een der drie onderteekenaars van het verzoekschrift. Ter wille van een „juridische reden” wenscht men dus kwakzalvers van allerlei slag vrijheid over de zieken te laten?

„welbewuste burgers” ten einde de inwoners der groote steden te ontslaan van de verplichting, om bij geval van brand in hun woning, de hulp der „officieele” beroepsbrandweer in te roepen.

Of, als gij wilt, onderstelt een adres van burgers, dienende om verandering te brengen in de inrichting der rechtspraak. Bezield door een „ernstig en weloverwogen verlangen”, eischen eenige burgers, om berecht te worden „op de wijze en door wie zij wenschen: door de personen waarin zij vertrouwen hebben”.

Onderstelt eens, dat een welbewuste clientèle zou wenschen als rechtsgeleerde adviseurs bij rechtszaken te mogen kiezen, elken willekeurigen vertrouwenspersoon, al of niet den Mr.-titel bezittend . . .

Welk onthaal, welk succes zouden dergelijke pogingen hebben? Allicht een succès d'hilarité.

En toch, laat ons ernstig overwegen: veel zouden de ijveraars voor een der bovengenoemde eischen kunnen ontleenen aan het verzoekschrift der drie rechtsgeleerde heeren.

Wie zou bijv. durven verzekeren, dat „de specieele beroepskennis” van den brandweerman, van den rechter, van den advocaat: „afdoende en uitsluitend in de behoefte aan middelen en methoden” van brandblussching, rechtspraak, en juridisch advies voldoen?

Is het niet theoretisch onjuist, den burger te beletten, zijn brandende woning te doen blussen, zijn daden en handelingen te doen berechten en oordeelen, zijn belangen in rechten te doen behartigen „op die wijze, die *hij* wenscht en waarin *hij* vertrouwen heeft?”.

Is het zoo zeker, om een voorbeeld te geven, dat „ter bescherming der burgers” bij brandgevaar, het brandweer-monopolie het eenige aangewezen brandblusmiddel is? Kan brand niet, evenzeer als ziekte in vele gevallen als een straf der voorzienigheid worden opgevat, en afwending ervan, evengoed als afwending van ziekten, door bidden mogelijk zijn? Een der ondertekenaars van het verzoekschrift heeft een aantal heiligen genoemd, die door handoplegging ziekten genazen: maar in de Acta komen evengoed heiligen voor, die door een gebaar branden gebluscht hebben.

Er kunnen menschen zijn, die gelooven, dat om een brand te blussen, het voldoende is, een teekening of fotografie van het brandende huis, door een bepaald persoon in een emmer water te doen doopen. Dit middel mag als minstens even probaat opgevat worden als het zenden van het hemd van een zieke naar een somnambule.

Bestaat er nu geen gegronde reden, om de burgers vrij te laten, bij brand, al naar hun eigen keuze, de beroepsbrandweer te roepen, of niet?

Men zou, en niet te onrecht, hiertegen kunnen aanvoeren, dat dergelijke burgers, die branden willen blussen op de bovenge-

noemde wonder-methode, niet bestaan, en dus het voorbeeld uit de lucht gegrepen is. Ik weet niet, of niet burgers bestaan, die zeker gelooven, dat een gebed ook het blusschen van een brand van den Hooge kan afsmeeken, maar ik wil wel dadelijk een ander voorbeeld uitwerken.

Neemt eens bijvoorbeeld de rechterlijke macht. Van deze kan met zekerheid gezegd worden, dat afgezien van dieven en moordenaars, vele verstandige burgers meenen, dat die beter kon ingericht zijn.

Kan men niet bijna alle argumenten door de drie heeren tegen de officieele geneeskunst aangevoerd, ook hier gebruiken? Wie durft beweren, dat alleen de officieel tot rechtspraak bevoegden in staat zijn „recht” te spreken? Integendeel, zelfs rechtsgeleerden erkennen, dat de rechtspraak vaak met het „recht der werkelijkheid” in strijd is ¹⁾. De vonnissen der rechtbanken zijn niet zelden een gruwel voor het rechtsgevoel van den leek. Bovendien: wie kan verzekeren, dat bijv. de statistiek der misdaden in Nederland niet verbeteren zou, indien rechter Lynch geregeld zitting nam in onze rechtscolleges? Vrijheid van rechtspraak te vragen tegen het monopolie der beroepsrechters, kan dus minstens even billijk schijnen, als vrijheid der kwakzalvers tegen het „artsenmonopolie”.

Men zal mij hier kunnen tegenwerpen: uit het feit, dat ook elders bijv. in de brandblussching, in de rechtspraak, het optimum desideratum niet bereikt is, mag men niet concludeeren, dat in de uitoefening der geneeskunst eventueel aanwezige misverhoudingen niet verbeterd mogen worden. Integendeel, ook de misstanden bijv. bij de rechtspraak bestaande, worden door bevoegde personen wel degelijk onder oogen genomen, en verbetering is hier volstrekt niet uitgesloten. Zeker. Maar, wanneer men zal gaan verbeteren, brandweer of rechterlijke macht, zal men dan dit doen door bijv. brandbluschbidders bij de brandweer in te lijven? Zal men de reorganisatie der brandweer aan letterkundigen, die der rechtspraak bij voorkeur aan ingenieurs opdragen, zonder de betrokken functionarissen te hooren, omdat de toepassing der eventueel nieuw in te voeren methoden „gelegen zijn buiten hun vakgebied”?!.

Al deze voorbeelden hinken zal men zeggen. Zeker. Maar in de kern is er toch zeer groote overeenkomst in de denkbeeldige requesten tegen mogelijk bestaande tekortkomingen van den brandweer, de rechters en de advocaten, en het verzoekschrift in zake de vrije uitoefening der geneeskunst. Ja, leest men de geschriften van de voorstanders der kwakzalvers, dan winnen mijn adressanten het in logica. En in elk geval: als er iets te reorganiseeren valt in Nederland, laten dan de heeren rechtsgeleerden liefst met hun eigen standje

¹⁾ Prof. HYMANS, l. c.

beginnen: ik durf beweren, dat daar nog heel wat te verbeteren valt, wat voor de groote meerderheid van ons volk dringender noodig schijnt dan de reorganisatie der kwakzalverij. (*Wordt vervolgd*).

G. VAN RIJNBEEK.

WANNEER HEEFT MEN BIJ DE KINDERVERLAMMING — EEN ARTHRODESE NOODIG? —

DOOR

Dr. H. A. LAAN, te Utrecht.

(Met een plaat).

In mijn verhandeling over de behandeling der kinderverlamming der beenen ¹⁾ maakte ik melding van het feit, dat in dien tijd nog ondanks de lange reeks der met meer of minder goed gevolg behandelde gevallen, in de tijdschriften bekend gemaakt, in de toepassing der behandelingsmethoden zóó groot verschil van opvatting bestond, dat een bepaalde richting voor elk bijzonder geval moeielijk kon worden vastgesteld. Aan de eene zijde verwachtte men teveel van de peestransplantatie (VULPIUS), aan de andere zijde ging men te spoedig over tot arthrodese (KIRMISSON), terwijl LORENZ van het modelleerend redressement het meeste heil verwachtte en zoowel tegen overdrijving bij de toepassing der peestransplantaties als tegen te veel arthrodesen meende te moeten waarschuwen. In de volgende jaren zijn wij zeer vooruitgegaan. Het boek van VULPIUS: *Die Behandlung der spinalen Kinderlähmung* van 1910 wijkt sterk af van het door hem in 1902 uitgegeven boekje. Zijn voordracht in 1912 op het orthopaeden-congres te Berlijn gehouden, geeft nog strengere richting aan. Het gebied, dat aan de peestransplantatie en aan de arthrodese behoort te worden toegewezen, wordt meer begrensd. Over het tusschenliggende gebied kan nog meningsverschil heerschen. Voor dit tusschengebied zijn andere methoden aangegeven als het ware ter aanvulling onder de namen: tenodese, fasciodese, kunstmatige banden (TILANUS, REINER, CODIVILLA, LANGE, enz.), welke methoden zich een plaats beginnen te veroveren. LORENZ is met dit alles niet tevreden en heeft zich met alle kracht van zijn machtige stem op het congres te Berlijn (1912) uitgesproken tegen te vroege en tegen te vele arthrodesen. Wat LORENZ voor de Duitsche artsen heeft gedaan, wil ik trachten voor de Nederlandsche

¹⁾ *Nederl. Tijdschrift voor Geneeskunde* 1909. II, bldz. 1467.